

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

AUTOR POSUZOVANÉ PRÁCE: **Kateřina Čermáková**

NÁZEV PRÁCE: **Z**

Města jako centrální místa českého středověku

TYP PRÁCE: **diplomová**

AUTOR POSUDKU: **Rudolf Procházka**

TYP POSUDKU: **oponent**

KRITÉRIA HODNOCENÍ

1. Bylo splněno zadání práce? **velmi dobře**
2. Využití dostupných informací k tématu: **velmi dobře**
3. Formální aspekty práce (rozsah, gramatika, úprava): **výborně**
4. Strukturování práce: **výborně**
5. Užívání odborné terminologie a stylistiky: **velmi dobře**
6. Úroveň analýzy a syntézy dat, výběr a použití vhodných metod: **velmi dobře**
7. Byly vyčerpány hlavní problémy tématu? **velmi dobře**
8. Zaujal student vlastní stanovisko a jak je argumentačně podpořil? **velmi dobře**

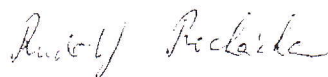
Návrh výsledné klasifikace: velmi dobře

Stručné zdůvodnění celkového hodnocení: Viz samostatnou přílohu

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY K OBHAJOBĚ (nepovinné): Postihněte rozdíly v centralitě RS hradišť a VS měst.

DATUM: 30.5. 2013

PODPIS:

Příloha 1 (z důvodnění celkového hodno ceni)

Práce představuje pokus o uplatnění sídelně- geografické metodiky k analýze významu „centrality“ vrcholně středověkých měst. Navzdory problémům se vstupními daty, která nemají relevanci moderních statistických podkladů (citelně chyběla zejména data charakterizující ekonomickou vyspělost center) došla v zásadě k relevantním výsledkům. Určitý problém představuje absence resp. minimum dat archeologické povahy, plně pro vrcholný středověk nahrazených daty plynoucími z písemných pramenů, navzdory úvodní formulaci na s. 1: *Práce si klade za cíl nastínit možnost využití množství informací získaných terénními archeologickými výzkumy a jejich spojení především s historickými, ekonomickými a geografickými*. Proto pasáž „příklady aplikace teorie centrálních míst“, která se týká převážně archeologicky sledovaných raně středověkých center (s částečnou výjimkou anglického hrabství Durham), působí poněkud neorganicky. Postrádám alespoň stručné vyhodnocení i v našem bádání hojných studií na téma centrum a jeho zázemí (za všechny např. Břeclav - Pohansko, Stará Boleslav aj.). byt' tyto práce formálně nevyužívají nástroje teorie centrálních míst. Bliže autorčným cílům stojí některé práce spočívající na vyhodnocení písemných pramenů, zejména studie Jiřího Doležela (2000) o brněnském regionu, která je v diplomové práci okrajově citována. Uplatnila se v ní do značné míry podobná periodizace a dospěla k velmi podobným výsledkům. Úvodní kapitoly 3 a 4 sice podrobně popisují Christallerovu metodiku a modifikace, ke kterým dospěl jeho následovníci, postrádám ale pasáž analyzující centrální funkce sídel v raném a vrcholném středověku, kde se projevuje řada rozdílů (např. práce E. Gringmuth - Dallmera apod). Těch několik řádků tomu věnovaných nepostačuje, lze se v této souvislosti pozastavit také nad využitím práce S. Mozdiocha (1999) prostřednictvím studentského referátu (Půlpán 2007) působí velmi nestandardně. Také určení deskriptorů pro charakteristiku centrálního města předcházet analytická stať postihující rozdílly plynoucí z primárních projevů centrálního (u měst zejména funkce městského trhu, a to i týdenního, sježděho se specializovanou výrobou) a projevů sekundárních, jejichž dosah byl navíc velmi různorodý, často omezený /taktuka/ jen na samotné město (kláštery, školy, špitály). V práci mělo být více pozornosti věnováno ekonomickým aspektům centrálních funkcí, zejména rozvoji směny, která se stává pro centralitu měst ve vrcholném středověku určující. Zůstala pomínuta byla např. také role odvolacích stolic v rámci právních o.kruhů apod.

V kapitole 7.2 *Aplikace teorie světových systémů v archeologii* postrádám stručný přehled teorie systémů a jejich aplikací v archeologii (J. Macháček - Břeclav-Pohansko). Pro definici

středověkého západ- či středoevropského města (s. 48) jsou klíčové právní aspekty, většímu ostatních položek různých definic najdeme i u jiných typů měst či centrálních sídlišť nezemědělského rázu. K na s. 56 opěvované roli města („akcelerátory celého času dějin“ by se slušelo dodat, že cechovní organizace a další regulace VS města omezovaly možnosti akumulace kapitálu do výroby, což se projevilo v počátcích kapitalismu, kdy dočasně vedoucí roli v ekonomickém podnikání převzala část šlechty. Přece jen pochybuji, že ve 13. století, přesněji v jeho závěru před založením Plzně, byl Starý Plzeňec důležitější než Klatovy, proti čemuž svědčí struktura sídla i první privilegia pro druhou z těchto lokalit. Čtné kostely ve Starém Plzenci, zvyšující jeho centralitu, pochází vesměs z předlokačního období a souvisejí s dobou, kdy šlo o hlavní správní hrad regionu. (s. 91).

Z dílčích pochybení lze uvést některé příliš zjednodušující formulace, např. *Určněním velikosti měst připadala průměrně na královské město plocha 1350 km2, zatímco průměrná plocha na města a městečka celkem se pohybovala kolem 130 km2*. Předpokládám, že se myslí plocha bezprostředního zázemí města, nikoliv plocha v hradbách.

Pokud nedochází k pokrytí poptávky po centrálním zboží, je třeba zřídit nové centrum, které vzniká vždy ve středu stávajících center. Asi zde mělo být „na průsečku spojnic mezi stávajícími centry“. Není mi jasné, jak aplikovat poučku (s. 12): *Na rozmístění centrálních míst má rovněž svůj podíl lenost populace – liná populace má větší hustotu center, protože překonává menší vzdálenosti*. Větu na s. 20 *Dle teorie centrálních míst představují centra základní složku organizace prostoru* bylo třeba doplnit „osídleného na určité úrovni organizace společnosti“. Místo *bzeneckého děkanátu* měl být bozeňský (s. 66).

Práce však představuje přínosný pokus obohatit užívanou metodiku a měla by být po úpravách, a doplnění ve výtahu publikována.

Rudolf Procházka

R. Procházka